

ÁLDOZAT ÉS RÍTUS ÁBRAHÁMTÓL KRISZTUSIG

SACRIFICE AND RITUAL FROM ABRAHAM TO CHRIST

31. Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia 31st Szeged International Biblical Conference

A konferencia időpontja / Date of the Conference
2020. augusztus 24–26. / 24th–26th August, 2020

A konferencia helyszíne / Venue of the Conference
Szegedi Dóm Látogatóközpont / Votive Church of Szeged, Visitors' Centre
Dóm tér 5. / Dom Square 5.

Tel.: +36 62 483 750
E-mail: benyik.gyorgy@gmail.com

A Konferencia védnökei / Patrons of the Conference

DR. KISS-RIGÓ LÁSZLÓ szeged-csanádi megyéspüspök / diocesan,
PROF. DR. SZUROMI SZABOLCS ANZELM rector emeritus (PPKE),
PROF. DR. MARTOS LEVENTE BALÁZS, a PBB tagja / member of the PBI.

A konferenciát a Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia Alapítvány
rendezi. / The conference is organized by the Foundation of Szeged
International Biblical Conference.

A vallási élet szerves részei szerte a világon a szertartások és rítusok, valamint az áldozatok különböző formái. Az európai rítus és áldozat szemléletünk nem előzmények nélkül való. E szemlélet kialakulása a zsidóság rítus gyakorlatára vezethető vissza, de számos szimbolikus cselekedet mögött a hellén-római világ áldozati kultusz gyakorlata fedezhető fel, mely megelőzte az európai keresztény rítus és áldozat szemléletét. A keresztény egyházban Jézus Krisztus egyetlen keresztáldozata és annak továbbélése a legfontosabb rítus. A misében naponta bemutatott eucharisztikus áldozat alapvetően meghatározza a rítusról és a kultikus áldozatról alkotott elképzeléseinket. A Magyar Római Katolikus Egyház vezetése eredetileg 2020-ra tervezte megrendezni az 50. Eucharisztikus Kongresszust Budapesten, amelyet a világjárvány zárlatai miatt 2021-re halasztott. Ezért konferenciánk előkészíti a kongresszust, amikor az áldozat és a rítus témát szélesebb kulturális összefüggésben vizsgálja. Nagy örömünkre szolgál, hogy 32 előadó fogadta el a meghívásunkat, akik jól reprezentálják a különböző keresztény konfessziókat térségünkben. Az évenként megtartott konferenciánkat 31. alkalommal rendezzük meg, és kötetünk gazdagítja az európai bibliikusok tudományos palettáját.

Dr. Benyik György
a konferencia igazgatója

Ceremonies and rites, and various forms of sacrifice, are an integral part of religious life around the world. Our approach to European rite and sacrifice is not without precedent. The formation of this view can be traced back to the practice of Jewish rite, but behind many symbolic acts can be discovered the practice of the cult of sacrifice in the Hellenic-Roman world, which preceded the view of the Christian rite and sacrifice in Europe. In the Christian Church, the single sacrifice of Jesus Christ and its survival is the most important rite. The Eucharistic sacrifice presented in the daily Mass fundamentally determines our conceptions of rite and cult sacrifice. The leadership of the Hungarian Roman Catholic Church originally planned to organise the 50th Eucharistic Congress in Budapest for 2020, which was postponed to 2021 due to the shortages of the pandemic. That is why our conference serve as Congress for this, when it examines the subject of sacrifice and rite in a broader cultural context. We are very pleased that 32 lecturers have accepted our invitation, who well represent the various Christian denominations in our region. We hold our annual conference for the 31st time and our conference volumes enriches with this topic to the scientific palette of European biblicals.

ELŐADÁSOK / LECTURES

1. **Bácskai Károly** [Budapest (H)]: *Lelki ház, lelki áldozatok. 1Pt 2,4–5 magyarázata, különös tekintettel az áldozat motívumára.* / *A Spiritual House with Spiritual Sacrifices. An exegesis of 1Pt 2,4–5, focusing on the spiritual sacrifices.*
2. **Bakos István** [Debrecen (H)]: *Azázél és a Yóm Kippur kapcsolata az értelmezéstörténeti összefüggések tükrében.* / *The relationship between Azazel and Yom Kippur in the contexts of the interpretation history.*
3. **Balogh Gábor** [Budapest (H)]: *Kenyértörés – viták és konfliktusok az első 100 évben.* / *Brotbrechen – mit Streiten und Konflikten in den ersten 100 Jahren.*
4. **Benyik György** [Szeged (H)]: *Az Eucharisztia alapítása és tiszteletének rövid teológiai története.* / *The founding of the Eucharist and a brief theological history of its reverence.*
5. **Berzsenyi Emese** [Budapest (H)]: *Az Ószövetség fogyatékoságképe és az áldozat.* / *Das alttestamentliche Bild von Behinderung und der Opfer.*
6. **Cifrak, Mario OFM** [Zágráb (HR)]: *„eulogein ton theon”. Tanulmány a lukácsi templom-teológiáról.* / *„eulogein ton theon”. Ein Beitrag zur lukianischen Tempeltheologie.*
7. **Czire Szabolcs** [Kolozsvár (RO)]: *Az éjszakai imádkozás rítusa. Jegyzetek a Lukács 6,12-höz* / *Rites of Night Prayer. Notes on Luke 6:12.*
8. **Csernai Balázs** [Veszprém (H)]: *Keresztáldozat? Jézus halálának kultikus értelmezése.* / *Kreuzesopfer? Die kultische Deutung des Todes Jesu.*
9. **Enghy Sándor** [Sárospatak (H)]: *Jézus halálának értelmezése Péter püünkösdi prédikációjában (ApCsel 2,18–36). Ószövetségi gyökerek, apokaliptikus összefüggések, az egyház társadalmi felelőssége.* / *Interpretation des Todes Jesu in der Pfingstpredigt von Petrus (Apostelgeschichte 2,18–36). Alttestamentliche Wurzeln, apokalyptische Zusammenhänge und die soziale Verantwortung der Kirche.*
10. **Erős Katalin Renáta** [Szeged (H)]: *Krisztus Teste társulatok a középkori Magyarországon.* / *The Corpus Christi fraternities in the medieval Hungary.*
11. **Fröhlich Ida** [Budapest (H)]: *Pészah – áldozat és rituálé.* / *Pesah – Sacrifice and Ritual.*
12. **Horváth Endre** [Szabadka (SR)]: *Áldozati terminológia Pál apostol Filippiekhez írt levelében.* / *Opferterminologie bei Paulus im Philipperbrief.*
13. **Kocsi György** [Szeged (H)]: *Feláldozta-e lányát Jiftach? A Bir 11,29–40 elemzése.* / *Did Jiftach sacrifice his daughter? Analysis of Judge 11,29-40.*

14. **Kocsis Imre** [Budapest (H)]: *Az Eucharisztia Lukács kettős művében.* / *Die Eucharistie im Doppelwerk von Lukas.*
15. **Kormos Erik** [Budapest (H)]: *A szövegkritika és Márk evangéliuma rövid végződésének áldozat-megjelenése.* / *The text critique and the sacrifice-apperience by the short ending of Mark's Gospel.*
16. **Kókai-Nagy Viktor** [Debrecen (H)]: *Az asztalközösség a 1. Korinthusi levélben.* / *Tischgemeinschaft in dem 1. Korintherbrief.*
17. **Kránitz Mihály** [Budapest (H)]: *Az Úr vacsorájának első említése mint Krisztus áldozata Szent Pál Korintusiaknak írt első levelében.* / *The first mention of the Lord's supper as Christ's sacrifice in St. Paul's first letter to the Corinthians.*
18. **Kustár György** [Sárospatak (H)]: *Mimésis Christou és Jézus szenvedése Pálnál* / *Mimesis Christou and Christ's Passion at Paul*
19. **Labahn, Antje** [Wuppertal (D)]: *Áldozat az emberek öröméért és Isten dicséretéért. Népi ünnepek mint a történelem értelmezése a Krónikák könyvében.* / *Opfer zur Freude der Menschen und zum Lob Gottes. Volksfeste als Geschichtsdeutung in der Chronik.*
20. **Labahn, Michael** [Halle (D)]: *Mk 6,30–44 mint a márkai kereszt-teológia kifejezése.* / *Mk 6,30-44 als Ausdruck der markinischen Kreuzestheologie.*
21. **László Virgil** [Budapest (H)]: *Krisztus követésének áldozati aspektusa.* / *The Sacrificial Aspect of Following Christ.*
22. **Lészai Lehel** [Kolozsvár (RO)]: *Az áldozás jézusi (újra)értelmezése (Mt 5,23–26).* / *Jesus' (Re)Interpretation of the Sacrifice (Mt 5:23–26).*
23. **Lukács Ottilia** [Pécs (H)]: *Izsák megkötözése, avagy meddig mehet el Isten? / Aqedah: How much may God afford?*
24. **Meiser, Martin** [Wuppertal–Saarbrücken (D)]: *Az áldozat terminológiája és értelmezése a Septuagintában és más korai zsidó szövegekben.* / *Terminologie und Verständnis der Opfer in der Septuaginta und in anderen frühjüdischen Texten.*
25. **Oláh Zoltán** [Gyulafehérvár (RO)]: *Kultikus beszédmód Izajás Septuaginta fordításában.* / *Cultic language in the Septuagint of Isaiah.*
26. **Papp György** [Kolozsvár (RO)]: *A kereszttség tana Cyruszi Theodorétosz Haereticarum fabularum compendium c. művében* / *The Doctrine on Baptism in the Haereticarum Fabularum Compendium of Theodoret of Cyrus.*
27. **Peres Imre** [Debrecen (H)]: *Apocalyptica hymnica: Himnikus szövegek az Apokalipszisben.* / *Apocalyptica hymnica: Hymnic texts in the Apocalypse.*
28. **Schimanowski, Gottfried** [Tübingen (D)]: *Ábrahám Izsák-áldozata Alexandriai Philón recepciójában.* / *Die Opferung Isaaks in der Rezeption durch Philo von Alexandrien.*
29. **Szécsi József** [Budapest (H)]: *„Ha ajándékoz az oltárhoz viszed...” – rabbinikus jegyzetek a Mt 5,23–24-hez.* / *“Therefore if you are offering your gift at the altar...” – rabbinic notes to Matthew 5:23–24.*
30. **Szőnyi Etelka** [Szeged (H)]: *Rituális állomás egy áldozatos együttműködésben (2Tim 4,6–7).* / *A ritual station in a sacrificial collaboration (2Tim 4:6–7).*
31. **Szuromi Szabolcs Anzelm** [Budapest (H)]: *Liturgikus tanok a korai zsinatok tanításában és azok hatása a kanonikus gyűjteményekre a Decretum Gratianiig.* / *Liturgical Discipline at the Early Councils and their Effect on the Canonical Collections up to the Decretum Gratiani.*
32. **Wittkowsky, Vadim** [Berlin, St. Petersburg (D)]: *Θύω / θυσία az evangéliumokban és az Apostolok cselekedeteiben.* / *Θύω / θυσία in den Evangelien und in der Apostelgeschichte.*

Augusztus 24. hétfő / Montag		Augusztus 25. kedd / Dienstag		Augusztus 26. szerda / Mittwoch	
7	X	Reggeli / Frühstück	Reggeli / Frühstück	7	Reggeli / Frühstück
8		Laudes	Laudes	8	Laudes
9	skype kerekasztalbeszélgetés Oda Wischmeyer, fordítók, lektorok Skype-Diskussion Regisztráció / Registration	Gottfried SCHIMANOWSKI Antje LABAHN	Gottfried SCHIMANOWSKI Antje LABAHN	9	CSERNAI Balázs LÁSZLÓ Virgil
10		Martin MEISER SZÖNYI Etelka	Martin MEISER SZÖNYI Etelka	10	Michael LABAHN KÓKAI-NAGY Viktor
11		BÁCSKAI Károly / ERŐS Renáta BERZSENYI Emese / CZIRE Szabolcs	BÁCSKAI Károly / ERŐS Renáta BERZSENYI Emese / CZIRE Szabolcs	11	SZÉCSI József KUSTÁR György
12	Ebéd / Mittagessen			12	

Augusztus 24. hétfő / Montag		Augusztus 25. kedd / Dienstag		Augusztus 26. szerda / Mittwoch	
13	Üdvözlés ENGYH Sándor BENYIK György	Ebéd / Mittagessen	Ebéd / Mittagessen	13	Zárőnnepség / Abschlusfeier Ebéd / Mittagessen
14		SZUROMI Szabolcs Anzelm PERES Imre	SZUROMI Szabolcs Anzelm PERES Imre	14	Elutazás – Abreise
15	LUKÁCS Ottília KRÁNYI Mihály	FRÖHLICH Ida Vadim WITTKOWSKY	KORMOS Erik / HORVÁTH Endre KOC SIS Imre	15	X
16	BALOGH Gábor KOC SI György			16	
17	Vacsora / Abendessen	Mise, koncert, Gmika-díj átadása a Dómban / Messe, Konzert und Gmika-Preis- Verleihung im Dom		17	
18	Szabad program / Freizeit	Fogadás / Feier		18	
19				19	
20				20	

ÁLDOZAT ÉS RÍTUS

ÁBRAHÁMTÓL KRISZTUSIG

SACRIFICE & RITUAL

FROM ABRAHAM TO CHRIST

31. SZEGEDI NEMZETKÖZI BIBLIKUS KONFERENCIA
 31TH SZEGED INTERNATIONAL BIBLICAL CONFERENCE
 2020. augusztus 24–26. 24th–26th August, 2020

SZEGEDI NEMZETKÖZI BIBLIKUS KONFERENCIA ALAPÍTVÁNY
 FONDATION OF SZEGED INTERNATIONAL BIBLICAL CONFERENCE

